

Så sätts vår STAND

Standard, SIS, ISO, SS... Vi är omgivna av dem överallt i vår vardag. Ändå är få medvetna om att de existerar. Bo Bättre tog reda på mer om standarder – varför de finns, vad som kan vara bra att känna till om dem och hur de kan vara till nytta för en bostadsrättsförening.

TEXT: SUSANNA KUMLIEN

SVERIGE ÄR BRA PÅ standarder. Redan på 1920-talet togs initiativet till det som än idag förkortas SIS av Sveriges Industriförbund och Ingenjörsvetenskapsakademien. Sveriges Standardiseringskommissionens första standard var A4-formatet som kom 1923. Idag står förkortningen för Swedish Standards Institute, som är ett av tre standardiseringsorgan i Sverige (se faktaruta).

I början sysslade SIS mest med industriprodukter men idag tas standarder fram på alla möjliga områden. Det finns exempelvis standarder för miljörelaterade begrepp – vad som egentligen menas med uttryck som komposterbar, återvinningsbar och återanvändbar. Utbildning och finans är andra områden där standarder får allt större betydelse i takt med att arbets- och kapitalmarknaderna internationaliseras. Vad menas exempelvis med finansiell rådgivare och vad innebär en viss utbildning eller examen?

Men standarder finns också för mer konkreta ting som att kastrullen passar till kokplattan och var gaspedalen sitter någonstans i bilen. Av de över 26 000 standarder som finns hos SIS idag, är det relativt få som riktar sig direkt till hushållen. Men för den som är medlem i en bostadsrättsförening, finns ändå några som är bra att känna till.

MARGARETA LÖNSSJÖ ARBETAR som projektledare på SIS Standardisering med inriktning på bygg- och anläggning. Hon påpekar att Boverkets Byggregler (BBR) ofta hänvisar till

olika standarder som bland annat fastighetsägare bör känna till.

– När myndigheter hänvisar till standarder är de tvingande, men annars är standarder helt frivilligt att använda.

EN STANDARD SOM KAN VARA bra att känna till är SS 21054 som beskriver hur man mäter area och volym för husbyggnader. Exempelvis i samband med försäljning/köp kan det vara aktuellt att mäta arean för en lägenhet.

– Särskilt gamla hus från tidigt 1900-tal är ofta uppmätta på olika sätt och ibland vet man inte ens hur de mättes upp. På den tiden fanns ingen riktig standard.

Ett annat sammanhang då standarden för area och volym i husbyggnader är användbar är vid en föreningsbildning. Då är det viktigt att lägenheterna mäts upp på rätt sätt så att andelstalen blir korrekta. Föreningen vet vad den köper – utan standard för hur mätningarna går till är det lätt hänt att det senare uppstår meningsskiljaktigheter om areor, vilka kan bli upphov till tvister.

EN SITUATION SOM OFTA UPPSTÅR i bostadsrättsföreningar är ombyggnader av lägenheter.

– Då kan det vara bra att känna till SS 914221 som behandlar byggnadsutformning för bostäders invändiga mått med bäring på tillgänglighet. Standarden beskriver hur framkomlighet med rullstol kan/bör ordnas i en lägenhets alla utrymmen: kök, sovrum, hall, badrum osv., men också mått på dörrar

och hur många högskåp en enskild lägenhet ska ha.

Alla arkitektkontor känner till den här standarden, men den som bygger om själv ska förstas kontakta föreningens styrelse och informera om hur man tänkt sig ombyggnaden.

– Om styrelsen då har tillgång till och kunskap om standarden, kan planerna för ombyggnaden stämmas av. Ombyggnader som strider emot byggreglerna om exempelvis tillgänglighet kan då förebyggas.

Den närbesläktade standarden SS 914222 föreskriver hur lägenheten ska vara dimensionerad utifrån funktion. Funktionerna – till exempel sömn, samvaro, måltid, förvaring och tvätt – beräknas utifrån hur många som bor i lägenheten. Standarden anger vad det bör finnas utrymme för i exempelvis ett stort sovrum, ett vardagsrum eller ett kök.

DET FINNS RUNT 2 500 byggstandarder, som revideras med jämna mellanrum. Så det är mycket att hålla reda på för den som vill hålla sig à jour. En fullständig katalog över standarder finns tillgänglig via SIS hemsida.

– I allmänhet kan man säga att kunskapen om standarder är ganska låg.

Men jag tror att deras betydelse kommer att öka. Ett tecken på det är att regeringen har utsett Anne Due till koordinator för att leda regeringens arbete med standardiseringsfrågor i samarbete med SSR, Sveriges Standardiseringsråd. ■

ARD

ISO

ISOs standard-
högkvarter i
Geneve.

FAKTA/ FÖRKORTNINGAR

BBR - Boverkets Byggregler, revideras med jämna mellanrum och kan hittas via Boverkets hemsida (<http://www.boverket.se>). Handlar om tekniska egenskapskrav och tar upp samhällets minimikrav på byggnader vad gäller utformning, tillgänglighet och användbarhet, bärformåga, brandskydd, hygien, hälsa, miljö, hushållning med vatten och avfall, bullerskydd, säkerhet och energihushållning.

SIS - Swedish Standards Institute är en fristående förening bestående av medlemmar från privat och offentlig sektor. SIS är huvudman för svenskt standardiseringsarbete och deltar också aktivt i ISO och CEN (se även fakturata om standardiseringsarbete i Sverige).

SS - beteckningen SS, Svensk Standard, visar att den är antagen av SIS

EN - beteckningen EN på en standard visar att den är antagen av CEN. Sverige har förbundit sig att inte ha motstridande standarder.

Pr EN - beteckning för att standarden är ute på slutomröstning inom CEN och kan återopas i nationella regelverk.

CEN - Comité Européen de Normalisation, är den europeiska standardiseringsorganisationen med 28 medlemsnationer. En lista på europeiska standarder och mer info finns på deras hemsida: <http://www.cen.eu>

ISO - International Organization for Standardization, har 140 medlemmar från lika många länder. ISO är den världsomspännande standardiseringsorganisationen. Beteckningen ISO på en standard anger att den är antagen av ISO.

BBR

International
Organization for
Standardization